

Складні випадки написання географічних назв

Правопис складних і складених географічних назв

В іншомовних географічних назвах (та похідних від них) зберігаємо подвоєння	Голландія, Марокко – голландський, марокканець.
И пишемо: – у буквосполученнях -ика, -ида; – після ж, ч, ш, щ, ц перед приголосним; – у буквосполученні -ри- перед приголосним; – після д, т і в деяких випадках згідно з традицією; – у назвах, утворених від імен, спільних для української й інших слов'янських мов, які в українській пишемо з и; – у префіксі при-; – у суфіксах -ич-, -ик-, -иц-, -ищ-.	Флорида, Африка, Вірджинія, Крит, Мадрид, Ватикан, Сирія, Сицилія, Тибет, Гаврилово, Примор'я, Котельнич
І пишемо: – після приголосного перед голосним та я, ю, є, й; – після приголосних, не згаданих у правилах на вживання и; – на початку та в кінці слів.	Греція, Австрія, Лісабон, Міссісіпі, Іртиш, Сочі
Ї пишемо після голосного	Ізраїль, Каїр
Йо пишемо на початку та в середині слова, коли воно означає буквосполучення й+о	Йолкіно, Соловійово
ьо пишемо в середині слова, коли воно означає сполучення м'якого приголосного з о . Але в назвах, утворених від спільного для української та російської мов слів, пишемо е	мис Держньова, але Березова
Апостроф та знак м'якшення пишемо за правилами написання прізвищ	Скоп'є, Ак'яр, Череповець, Гданськ
Чергування в похідних від географічних назв відбувається за загальними правилами	Буг – бузький, Париж – паризький, Кагарлик – кагарлицький, Овруч – овруцький, Сиваш – сиваський, але Небіт-Даг – небіт-дагський, Клуз – клужський, Бангкок – бангкокський, Печ – печський, Нью-Йорк – нью-йоркський (але ньюйорківці)

Окремо

Географічні назви, що складаються з прикметника та іменника (похідні прикметники й назви жителів пишемо разом)	<i>Біла Церква – білоцерківський, білоцерківці, Гостра Могила – гостромогильський, гостромогильці, Західна Європа – західноєвропейський, західноєвропейці</i>
АЛЕ з дефісом пишемо прикметники, утворені від географічних назв, до складу яких входять прикметники із суфіксами -ів (-їв), -ов, -ев (-єв), -ин (-їн), -ськ(ий), -цьк(ий), -зьк(ий)	<i>Давидів Брід – давидово-брідський, Олійникова Слобода – олійниково-слобідський</i>
Географічні назви й родові поняття	<i>Фінська затока, Кавказький хребет</i>
Географічні назви, що становлять сполучення іменника з порядковим числівником	<i>Перше Садове, Гільча Друга</i>
Географічні назви, що становлять сполучення імені та прізвища або імені й по батькові	<i>село Івана Франка, але місто Івано-Франківськ</i>

Разом

Географічні назви-іменники, утворені від прикметника та іменника, з'єднаних сполучним звуком, а також прикметники, що походять від них	<i>Гостролуччя – гостролучанський, Дорогобуж – дорогобузький</i>
Географічні назви, що складаються з основ числівника та іменника, з'єднаних сполучним звуком, а також похідні від них прикметники	<i>П'ятихатки – п'ятихатський, Семигори – семигірський</i>
Географічні назви з першою дієслівною частиною у формі наказового способу та похідні від них прикметники	<i>Індокитай – індокитайський, Верболози – верболозівський</i>
Географічні назви з другою частиною -град, -город, -піль, -поль; -абад, -акан, -бург, -ленд, -пілс, -таун, -шир, -штадт, -даг, -дар'я, -дау і похідні від них прикметники	<i>Новгород – новгородський, Севастополь – севастопольський, Аюдаг – аюдазький</i>

З дефісом

Географічні назви, що складаються з двох іменників (без сполучного звука) або з іменника й наступного прикметника, а також прикметники, що походять від них	<i>Ельзас-Лотарингія – ельзас-лотаринзький, Пуща-Водиця – пуща-водицький, Віта-Поштова – віта-поштовий</i>
Географічні назви, що становлять поєднання двох імен або імені та прізвища за допомогою сполучного звука (зрідка — без нього) й зі зміною форми другого компонента, а також похідні від них прикметники	<i>Івано-Франківськ – івано-франківський (але іванофранківці), Михайло-Коцюбинське – михайло-коцюбинський, але Петропавлівка</i>
Географічні назви з першими компонентами соль-, спас-, усть- та іншомовними вест-, іст-, нью-, сан-, Санкт-, сент-, санта-, сен-, сент- та ін., а також із кінцевими частинами -ривер, -сіті, -сквер, -стріт, -фіорд і похідні від них прикметники	<i>Вест-Індія – вест-індійський, Атлантик-Сіті – атлантик-сітинський</i>
Географічні назви, що складаються з іменників, які поєднуються українськими або іншомовними приіменниками, сполучниками чи мають при собі частку, артикль, а також утворені від них прикметники	<i>Франкфурт-на-Майні – франкфуртський-на-Майні, Булонь-сюр-Мер – булонь-сюр-мерський</i>

Будьте уважними під час відмінювання! Здебільшого географічні назви відмінюємо як звичайні іменники (Африка – Африці, Гола Пристань – Голої Пристані, Кам'янець-Подільський – Кам'янця-Подільського). АЛЕ

- 1) географічні назви, що складаються з двох іменників або іменника та присвійного прикметника, відмінюємо лише в другій частині: Баден-Баден – у Баден-Бадені, Івано-Франківськ – в Івано-Франківську (винятки: у Кончі-Заспі, у Пущі-Водиці);
- 2) географічні назви, що складаються з двох іменників та прийменника між ними, відмінюємо в першій частині: у Франкфурті-на-Майні, у Ростові-на-Дону.

Не відмінюємо географічні назви з кінцевими **е, є, і, ї, о, у, ю**: Туапсе, Капрі, Баку.

Зверніть увагу!

У деяких географічних назвах пишемо -поль (від грецьк. polis – місто):	Мелітополь, Сімферополь, Севастополь
У деяких географічних назвах пишемо -піль (від укр. поле):	Тернопіль, Бориспіль, Ямпіль

Практичні завдання

Завдання 1. Утворіть прикметники від географічних назв:

Франкфурт-на-Майні – _____;

Івано-Франківськ – _____;

Пуща-Водиця – _____;

Олійникова Слобода – _____;

Біла Церква – _____;

Гостра Могила – _____;

Нью-Йорк – _____;

Овруч – _____;

Ізраїль – _____;

Ватикан – _____;

Ельзас-Лотарингія – _____.

Завдання 2. Заповніть пропуски відповідно до правопису географічних назв:

и/і/ї: Корс_ка, Т_бет, Р_м, Браз_лія, С_рія, Вірдж_нія, Антаркт_да, Йоркш_р, Сан-Франц_ско, Ка_р.

Подвоєння: Ап_алачі, Тал_ін_, Рос_ія, Андор_а, Ніц_а, Апен_іни, Яф_а, Дарда-
нел_и.

Апостроф: Примор_я, Скоп_є, Р_язань, Рив_єра, П_яченца, П_ємонт.

Рекомендовані джерела

Український правопис / НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні;
Інститут української мови. – Київ: Наукова думка, 2019. – 392 с.

Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручн. для 10 кл. закл. заг.
сер. освіти / Олександр Авраменко. – Київ: Грамота, 2018.

Заболотний О. Українська мова (рівень стандарту): підручн. для 10 кл. закл. заг.
сер. освіти / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний. – Київ: Генеза, 2018.